TOR:s yttrande

Livförsäkringsskattekommitténs betänkande angående avdragsrätt för försäkringspremie och kontoavsättning.

Sedan Taxeringsnämndsordförandenas Riksförbund beretts tillfälle avgiva yttrande över rubricerade betänkande, får förbundet härmed anföra följande.

Betänkandet innehåller förslag om ändrade villkor för att en försäkring skall anses som pensionsförsäkring och begränsningar i den årliga avdragsrätten för premie för pensionsförsäkring. Vidare föreslås att förmån av sådan premie, som arbetsgivare erlägger för anställds tjänstepensionsförsäkring, skall tas upp till beskattning hos den anställde och att denne skall få avdrag med belopp motsvarande denna förmån i den mån förmånen ryms inom ramen för den föreslagna begränsade avdragsrätten för pensionsförsäkringspremier. Slutligen föreslås begränsningar i arbetsgivares möjligheter att med obeskattade medel göra avsättning till konto Avsatt till pensioner eller pensionsstiftelse.

Förbundet ansluter sig i princip till den av kommittén framförda synpunkten att pensionsförsäkringen endast skall få utnyttjas för pensioneringssyfte. Avdrag vid beskattningen bör nämligen inte tillåtas medföra andra självständiga verkningar än som de direkt tillkommit för. Lagstiftaren har medvetet tillskapat bestämmelser i utjämningssyfte, ex. avskrivnings- och lagervärderingsreglerna samt olika möjligheter till investeringsfonds- och kontoavsättningar i rörelse och jordbruk ävensom bestämmelserna om beräkning av statlig inkomstskatt för ackumulerad inkomst. Enligt förbundets mening är dessa regler i allmänhet tillfyllest för att åstadkomma erforderlig inkomstutjämning. Emellertid anser förbundet att det i detta sammanhang bör övervägas att tillskapa ett system för utjämning av högre tjänsteinkomster. Härvid kan reglerna om skogskontoavsättning tas som förebild.

De av kommittén föreslagna villkoren för P-försäkring motiveras av att pensioneringssyftet skall slå igenom hårdare i de uppställda villkoren. Förbundet delar uppfattningen att pensioneringssyftet inte bör skrivas in som ett självständigt krav i begreppet pensionsförsäkring eftersom ett sådant subjektivt rekvisit högeligen skulle bidra till att försvåra lagstiftningens tillämpning. De föreslagna villkoren har i stor utsträckning utarbetats med den statliga pensionen och ITP-pensionen som förebild. Pension ses av kommittén som en uppskjuten del av arbetsinkomsten under tiden för den aktiva yrkesverksamheten. Med ett sådant synsätt anser kommittén det naturligt att belopp som utgår på grund av pensionsförsäkring i princip endast skall tillfalla den försäkrade eller i viss utsträckning hans efterlevande make och barn. Med make jämställs under vissa förhållanden person med vilken den skatt-

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-26 22:02:25

skyldige sammanbott under äktenskapsliknande förhållanden. Försäkrad är den som tecknar försäkringen eller vid tjänstepensionsförsäkring den anställde. Bortsett från sammanboendefallen överensstämmer alltså kretsen av försäkrade med vad som gäller vid statlig pensionering eller ITP-pension. Enligt förbundets mening bör en något vidare krets av försäkrade godtas. Genom P-försäkring bör nämligen kunna tryggas pension åt person med vilken skattskyldig sammanbott och som varit beroende av den skattskyldige för sin försörjning. Sammanboendefallen bör således enligt förbundets mening inte begränsas till sammanboende under äktenskapsliknande förhållanden.

Pensionsförsäkring skall enligt förslaget kunna utgå i form av ålderspension – temporär eller livsvarig –, invalidpension eller efterlevandepension. Efterlevandepension till make skall vara livsvarig och till barn – bortsett från handikappfall – upphöra senast då barnet fyllt 20 år. Enligt förbundets mening torde dessa former i allmänhet vara tillräckliga. Förbundet vill emellertid peka på att i vissa lägen, i synnerhet om efterlevande make är förhållandevis ung och kanske i behov av omskolning, denne skulle kunna vara mer betjänt av en temporär än en livsvarig efterlevandepension. Vidare bör med hänsyn främst till studiekostnader möjlighet finnas att genom efterlevandepension trygga barns försörjning upp till 25 år.

För att uppnå pensioneringssyftet finner förbundet det naturligt att pensionsförsäkring inte skall kunna belånas eller pantsättas och inte heller överlåtas i andra än de av kommittén förordade fallen. Vidare bör såsom förmånstagare få insättas endast personer inom kretsen av försäkrade och återköp få ske endast efter särskilt medgivande.

Kommittén förordar vidare begränsningar i avdragsrätten för premie för pensionsförsäkring. Förbundet delar den av kommittén framförda synpunkten att det inte kan stå i överensstämmelse med synsättet pension som uppskjuten del av arbetsinkomst att ha ett system som medger att skattskyldig använder hela eller huvuddelen av sin förvärvsinkomst till premie för pensionsförsäkring. Än mindre kan det med sådant synsätt godtas att realisationsvinst eller kapitalinkomst används för pensionsförsäkring. Enligt förbundets mening bör därför – som kommittén föreslagit – i princip endast A-inkomst grunda avdragsrätt för pensionsförsäkringspremie. Kommittén har redovisat beräkningar för kostnaderna för en pension genom pensionsförsäkring med ungefär samma storlek som ITP-pension vid olika löneutvecklingar. Enligt kommittén kan i stort en sådan pension erhållas om avdrag för erlagd premie medges med utgångspunkt i redovisad A-inkomst upp till 20 basbelopp – dvs. högsta taket för ITP-pension – och med 20 procent härav intill 50 års ålder och därefter med 30 procent. Har den skattskyldige lön eller annan ersättning av arbete i pensionsmedförande tjänst hos staten eller annan offentlig arbetsgivare eller i anställning hos arbetsgivare som utfäst pension enligt allmän pensionsplan skall dock A-inkomsten reduceras med denna lön eller ersättning.

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-26 22:02:25

Denna reduktion motiveras med att kommittén vill motverka möjligheten till dubbelpensionering. Vidare innebär förslaget att alla skattskyldiga får tillgodoföra sig avdrag för premie för pensionsförsäkring med ytterligare 10 procent av redovisad A-inkomst upp till 20 basbelopp. Det senare avdraget, dvs. 10 % av A-inkomsten, får utnyttjas för alla former av föreslagna P-försäkringar under det att det första avdraget får utnyttjas såvitt avser ålderspension endast för livsvarig sådan pension.

Förbundet anser att en pensionsnivå motsvarande ITP-planen i allmänhet framstår som rimlig som högsta godtagbara pension genom pensionsförsäkring. Samtidigt vill dock förbundet peka på att det föreslagna avdragssystemet kommer att komplicera taxeringsarbetet. I synnerhet kommer detta att bli fallet om taxeringarna överklagas och högsta avdrag inte blir slutgiltigt bestämt förrän efter kanske flera år. Förbundet vill i sammanhanget peka på att enligt förslaget det framräknade avdraget inte får föranleda underskott vid taxering. Innebörden härav är bl. a. att make inte skall kunna tillgodogöra sig avdrag för andra makens premiekostnad för försäkring. Vid taxering inte utnyttjad del av avdraget får dock dras av under en sexårsperiod. Med hänsyn till att premieavdragets storlek enligt förslaget är knutet till redovisad A-inkomst anser förbundet ett bibehållande av den år 1973 införda regeln om att make inte får tillgodogöra sig avdrag för andra makens premiekostnad inte nödvändig. Till detta kommer att ett bibehållande av regeln skulle i vissa fall av överklaganden göra taxeringsarbetet svårbemästrat. Enligt förbundets mening bör därför regeln slopas.

Den som genom arbetsgivare får sin pension anordnad med tjänstepensionsförsäkring som inte avser s. k. planpension skall beskattas för intäkt av tjänst för förmån motsvarande den av arbetsgivaren erlagda premien. Den anställde får därefter tillgodoföra sig avdrag för denna premie som om han själv erlagt den, dvs. såsom allmänt avdrag. Förbundet finner det rimligt att anställd inte genom tjänstepensionsförsäkring bör kunna erhålla bättre pensionsskydd än en egenföretagare skall kunna skaffa sig. Vidare delar förbundet uppfattningen att alla premier för pensionsförsäkringar av förenklingsskäl i allmänhet bör dras av såsom allmänt avdrag. Förbundet vill dock i sammanhanget peka på att f. n. avdrag för en anställds egen premie för s. k. tjänstepensionsförsäkring får göras i förvärvskällan tjänst. Kommitténs förslag innebär att anställd med tjänstepensionsförsäkring, som inte vistas hela beskattningsåret här i landet, kan komma att beskattas för en förmån som endast till viss del motsvaras av avdrag, eftersom fullt avdrag för pensionsförsäkring enligt 46 § 2 mom. kommunalskattelagen förutsätter att den skattskyldige skall ha varit bosatt här i landet hela beskattningsåret. En sådan effekt bör enligt förbundets mening motverkas. Förbundet anser därför att skattskyldig som endast är skattskyldig här i landet viss del av beskattningsåret bör ha rätt att dra av premie motsvarande förmån av tjänstepensionsförsäkring i förvärvskällan

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-26 22:02:25

tjänst. Sammantagna avdragen för premie för P-försäkring under tjänst och som allmänt avdrag bör dock härvid begränsas på sätt kommittén föreslagit.

Mot kommitténs förslag om begränsning i rätten att med obeskattade medel göra avsättning för tryggande av pensioner har förbundet inget att erinra.

Kommittén föreslår att beloppsbegränsningarna vad avser pensionsförsäkringspremier i viss utsträckning skall tillämpas redan vid 1976 års taxering, nämligen såvitt avser frivillig pensionsförsäkring i de fall ansökan om försäkringen inkommit till försäkringsanstaltens huvudkontor efter den 20 januari 1975 och vid tjänstepensionsförsäkring om försäkringen meddelats efter det kommitténs betänkande publicerats. Förbundet vill som sin mening uttala att skattelagstiftning i princip inte bör ges retroaktiv verkan. Visserligen har kommittén i ett pressmeddelande den 20 januari aviserat de nu föreslagna begränsningarna och därigenom gett till känna avsikten att föreslå tillbakaverkande åtgärder. En lagstiftning om begränsad avdragsrätt kan dock inte vara att vänta före december månad detta år. Detta talar enligt förbundets mening mot en retroaktiv lagstiftning. Till detta kommer att kommittén föreslagit att efter prövning av riksskatteverket högre avdrag bör kunna medges i vissa fall. Då sådan prövning inte kan ske för avdrag vid 1976 års taxering föreslår kommittén att vid nämnda taxering taxeringsnämnderna skall vara berättigade att medge ett högre avdrag. En förutsättning härför skall dock vara att Svenska livförsäkringsbolags skattenämnd tillstyrkt sådant avdrag. Även om det kan förutsättas att skattenämnden därvid kommer att följa de av kommittén angivna grunderna för högre avdrag och taxeringsnämnderna allmänt torde komma att medge avdrag enligt skattenämndens rekommendationer föreligger enligt förbundets mening inte den säkerhet för enhetlig tillämpning som bör vara utgångspunkten för taxeringsarbetet. Förbundet anser därför att begränsningarna i avdragsrätten skall tillämpas första gången vid 1977 års taxering.

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-26 22:02:25